

KJAK

Føroysk línuskip við skerdan lut

Eyðvarur Petersen

Pelagiska vinnan hevur havt rekordár - hvørt ár - í mong ár. Pelagisku skipini geva eigarunum árliga eini 30-40 mió kr í kassan pr. skip, og tá er manningin avroknað við sínari millión pr. fiskipart. Tað er gleðiligt, tí tá er altíð nakað eftir at býta við onnur, sum nú verður neyðugt.

Føroysk línuskip hava tíverri í nógv ár havt søguliga lága veiðu í miðal pr. húk, meðan útreiðslurnar hava verið rekord høgar. Møguliga er ein orsök, at stóru pelagisku stovnarnir troka hvít-fiskin av grunnunum. Fiski-frøðin sigur, at hvítfiskur og pelagiskur fiskur eta ikki av somu føði, men tað kann saktans hugsast, at hesir ymisku stovnarnir ikki trívast í sama havøki í senn.

Í 2013 fingi Føroyar av nýggjum toskakvotu á Flemish Cap. Øll vita, at hon fyrst og fremst var ætlað línuskipunum, sum eisini

eiga upprunaligu søguligu rættindini til hana. Línuskipini fiskaðu eisini skjótt og væl tað mesta av kvotuni.

Tann, sum hevur fylgt eitt sindur við í ár, veit, at landsstýrismaðurin í fiski-vinnumálum hevur loyvt føroyskum trolarum og einum føroyskum móðurskipi at skundfiska tað mesta av kvotuni uttanfyri sesongina hjá línuskipunum, sum eru nógv meira bundin at árstíðini og veðrinum, enn trolararnir eru. Politiskur vilji var at seta skott í kvotuna millum trolarar og línuskip, men onki hendi. Avleiðingin er longu sjónlig, tí línuskipini fáa ikki líkinda part av kvotuni í ár, sum longu er nærum uppfiskað. So hetta var eitt vána skott, ið landsstýrismaðurin legði fyri dagin í atgerðarloysi.

Íslandskvotan fyri 2014 er hvørki forhandlað ella býtt, men fyribils kunnu línuskipini fiska tað sama sum í fjør. Ongin veit enn, hvussu íslandskvotan sær út eftir

endaligu samráðingarnar, og ongin veit, nær tær vera lidnar. Føroyar mugu her forhandlað seg til eina betri kvotu við at brúka pelagisku eykatonsini sum agn.

Ein revsing á húkafлотan, sum føroysku myndugleikarnir hava funnið uppá burturúr ongum, er, at føroysk skip, sum landa meira enn 25% av íslandskvotuni í Íslandi, verða revsað í tonsum, men fáa tó onga bót. Tað eru ongi skilagóð argument fyri at gera hetta; tí má hendan revsingin avtakast nú. Skipini mugu altíð sleppa at landa har, sum mest fæst fyri fiskin, og viðhvørt ber ikki til at sigla millum lond við smáum skipum vegna óveður. Tí landa nøkur í Íslandi, men missa kvotu av tí sama. Tá er betri at tveita tonsini í havið og byrja nýggjan túr. Hetta kemur undir idioti, sambært orðabókini.

Pelagiska vinnan veit longu neyvt, hvat hon fær í ár, og meira enn í fjør, men

feskfiskafлотin veit bara, at fiskidagarnir á føroyska økinum eru skerdir aftur í ár. Stóru iløgurnar í frysti-línuskip hava longu fingið ein stóran politiskan mót-spælara í mistari kvotu á Flemish Cap.

Nýggja fiskiveiðuavtalan við grannalondini ger, at norðmenn aftur fara at leggja seg á djúpt vatn eystanfýri, har føroysku línuskipini í eini 3 ár nú hava fingið brúkiligan fiskiskap ein part av árinum. Eisini har verða veiðumøguleikarnir skerdir í ár.

Undirritaði ynskir við hesum lesarabrævi at gera vart við, at í lötuni eru 11-12 línuskip í vinnu meðan uml. 8 loyvi liggja klár at taka fram, um veiðumøguleikarnir betrast aftur. Á teimum núverandi 12 línuskipum eru í miðal 14 menn, tvs. uml. 170 ársverk. Línuskipini hava í 2012 og 2013 árliga landað 13-15.000 tons av feskfiski. Hetta svarar til 180-200 ársverk á landi. Sostatt eru

uml. 350 føroysk ársverk knýtt beinleiðis at línufлотanum. Tey pelagisku virðini fella á fáar hendur, ið gerast ríkari ár um ár, meðan línufлотin skapar tey nógvu arbeiðsplássini og brúkar eginpening til raksturin, sum tíverri gevur hall, mest av politiskum ávum vegna væntandi veiðurættindi.

Umborð á línuskipunum eru rættuliga nógvir unglingar, tí línuskipini hava traditión fyri at hava eina ávísa útskiifting av manningini ár um ár meðan gull-skipini hava nærum statiska manning í áratíggjur og eru tí nærum ikki opin fyri nýggjari manning.

Línufлотin er við skerdan lut, og politiskt er tíverri lítið gjørt fyri at bøta um korini hjá línufлотanum, men í 2014 skal broyting koma í. Tí vil eg við hesum heita á landsins høgt virdu politikkarar um at syrgja fyri, at línufлотin í 2014 fær sín sjálvsagda rætt til ein part av meirvirðunum í pelagiska fiskatilfeinginum

kring oyggjarnar. Antin sum part av býtiskvotu við londini vit samstarva við, ella sum eginkvotu at umsita sjálvur.

Um onki hendir til bata fyri línufлотan, so missir føroyska samfelagið skjótt tey uml. 370 arbeiðsplássini, sum línufлотin ber, og hetta verður til óbótaligan skaða fyri land og fólk.

Virðingarmest

Fiskidagar á uppboðssølu, hvussu man tað fara at rigga?

Thormund Johannesen

Skipsførari og skipsverkfrøðingur M Sc

Í sambandi við eina fiski-vinnunýskipan eru røddir frammi um, at ein minni partur av okkara fiskatil-feingi skal seljast á uppboðssølu, heldur enn at alt verður lutað út politiskt.

Summir flokkar tosa um uppsjóvarfisk eina, og aðrir vilja, at uppboðssøla skal eisini galda botnfiskaveiðu undir Føroyum.

Skal ein partur av loyv-unum til botnfiskaveiðu

undir Føroyum um eina uppboðssølu, og skulu vit framhaldandi fiska undir eini fiskidagaskipan, er neyðugt við ásetingum soleiðis, at bjóðast kann undir sam-bærligum treytum, tí tað er himmalvíður munur á hvat tann størsti trolarin kann fáa burtur úr einum degi samanborið við minsta snellubátin.

Hóast dagarnir, sum skulu seljast á uppboðssølu, fyrst verða lutaðir út á skipabólkar í fiskidagaskipanini, er framvegis stórir munur á fiski-orku inni í hvørjum bólki sær, og henda orkan er læst við lóg.

Hyggjuráðini kunnu so vera at býta upp í undirbólkar, sum longu er gjørt í samband við partrolarar, men hóast hetta, vil ein ávisur kappingaravlagandi ójavni verða til staðar, tí skipini hava tó ymiska og fastlæsta fiski-orku.

Hesin háttur at skipa upp-

boðssølu í bólkom vil bara fasthalda og enntá økja um stírvna og óhepnu skipabýtið í føroyska heimaflotanum, eitt uppbyti, sum tíðin langt síðani er farin frá.

Ein annar og meira friúr háttur at skipa uppboðssøla kundi verið, at hvørt skipið fær ein umrokning-faktur í mun til roknaða fiskiorku, soleiðis at øll skip í fiskidagaskipanini kundu bjóða uppá eina og somu pulju av fiskidøgum. Á henda hátt kundi ein ávisur dynamikkur verði skaptur í fiski-dagaskipanini, soleiðis at dagar fluttu millum bólkar tann vegin, sum tað sýntist at loysa seg best.

Henda seinna skipanin vil tó ikki koma at rigga í veruleikanum. Fyri tað fyrsta er ásetta fiskiorkan millum húk og gørn á aðrari síðuni (LxBxD), og trol á hinari ikki síðuni (LxBxDxkW) ikki sambærlig. Harafturat hevur ásetta fiskiorkan lítið

og onki við veruliga fiskiorku at gera, tí har eru so nógvir aðrir faktorar, sum ávirka. Og so kann eisini nevast, at ásett fiskiorku fyri línuskip er strikað úr lógini.

Líka mikið hvussu ein uppboðssøla av fiskidøgum verður skipað, so vil politiskt ásett skipabýti, fiskiorka og ella møguligir umrokningsfaktorar ávirka gongdina í fiskivinnuni í nógv størri mun enn veruligar mark-naðarkreftir.

Vit fáa sostatt ikki tann hart tiltrongda dynamikkinn inn í heimaflotan, kanska tvørturímóti, og treytirnar fyri at koma sum nýggjur inn í vinnuna, verða í størri mun stýrðar av politiskum ásetingum heldur enn mark-naðarkreftum.

Um vit í staðin skipa fiski-skapin við eini kvotaskipan, verða ongir av omanfyri nevndu trupulleikum.

Ein partur av fiskirættind-unum kann tá seljast á upp-

boðssølu í einari pulju fyri kr/kg, og so kunnu øll skip bjóða á sama grundarlagi, tann minsti snellubáturin eins væl og størsti trolarin. Ongi bólkabýti nýtast, ong-in ásett fiskiorka og ella umrokningfaktorar, tí tað snýr seg einans um hvør, ið kann vinna mest burtur úr hvørjum einstøkum kg.

Lítli snellubáturin hevur fyrimun av lágum kapital- og rakstrarkostnaði. Stóri trolarin kann fiska skjótt, men noyðist at dragast við stóran kapital- og rakstrarkostnað. Onkur fiskiskapur loysir seg kanska betur við húki og umvent annar við trolí.

Tað er eisini mikið meira einfalt, at keypa sær atgongd til rávøru fyri kr/kg og so selja aftur, meira ella minni hagreitt, fyri kr/kg, heldur enn at keypa dagar og selja kg, tá ið tú illa veitst hvussu nógv kg eru í einum degi, og tað enntá er sera ymist frá skipi til skip.

Við at selja kvotur heldur enn dagar á uppboðssølu, slepst undan politiskt ásett-um bólkabýti, fiskiorku og ella umrokningfaktorum. Marknaðarkreftirnar eina koma tá at ráða, og flota-samansetingin, skip og reið-skapur, vil flyta seg á tann bógvinn, sum tað loysir seg best búskaparliga.

Er, av eini ella aðrari grund, politiskur áhugi fyri, at verja ein skipabólk ella reiðskap, móti ov harðari kapping ella sterkum kapitali, ber til at marka partar av kvotunum til ávísa skipabólkar ella reið-skap.

Sjálvandi hevur kvota-skipanin sínar vansar, men til tað sigi eg, sum Churcill um demokratiid: “Ein lorta skipan, men eg kenni tíverri onga betri”.